

Rakvere Reaalkooli õppekava üldosa

I ÜLDSÄTTED

1. Õppekava on kooli õppe- ja kasvatustöö alusdokument, mis on koostatud põhikooli riikliku õppekava alusel.
2. Rakvere Reaalkooli õppekava terviktekst on kättesaadav kooli veebilehel aadressil www.rakvererk.ee
3. Kooli õppekava üldosas esitatakse
  - õppekava lähtealus;
  - õppe- ja kasvatustöö eesmärgid ja põhimõtted;
  - õppe- ja kasvatustöö korraldus;
  - õpetaja töö kavandamise põhimõtted;
  - tunnijaotusplaan;
  - pädevuste kujundamine koolis;
  - läbivad teemad, nende käsitlemise ja lõimingu põhimõtted;
  - hindamise põhimõtted ja korraldus;
  - õpilaste ja vanemate teavitamise ja nõustamise korraldus;
  - põhikooli lõpetamise kord;
  - kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord.

II RAKVERE REAALKOOLI ÕPPEKAVA ÜLDOSA

1. Õppekava lähtealus

Rakvere Reaalkooli õppekava koostamisel on lähtunud põhikooli riiklikust õppekavast ja kooli arengukavast, pidades silmas lastevanemate ja õpilaste soove ning kasutatavaid ressursse.

Rakvere Reaalkooli eesmärk on õpilasi REAALseks eluks ette valmistada, rakendades selleks nüüdisaegset õpikäsitust, mis aitab õpilasel

- suurendada õpimotivatsiooni;
- arendada loovust;
- arendada eneseanalüüsioskusi;
- arendada kriitilise mõtlemise ja otsuse tegemise ning uurimuslikke oskusi;
- kujundada sotsiaalseid oskusi, nagu suhtlemis- ja meeskonnatööoskusi.

Rakvere Reaalkooli õppekava võtmetegevused on õpitu seostamine reaalse igapäevaelu ja teiste õppeainetega (ainetevaheline lõimimine), uurimuslike oskuste arendamine, koostööine õppimine, üldpädevuste ning loovuse arendamine. Eesmärk on olla kool, kus on võimalik koostöös professionaalsete ja motiveeritud õpetajatega omandada reaalne, eluline haridus.

Rakvere Reaalkoolis toetatakse võrdsel määral õpilase vaimset, füüsilist, kõlblist, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut. Kool loob tingimused õpilaste erisuguste võimete tasakaalustatud arenguks ja eneseteostuseks ning teaduspõhise maailmapildi kujunemiseks.

Rakvere Reaalkooli eripära

- **Rõõmus** – ühist koostegutsemise rõõmu pakkuvad tegevused; eestlaste tavade ja kommete ning kultuuririkkuse tähtsustamine; rahva- ja pärimuskultuuri hoidmine; koorilaulu traditsiooni jätkamine
- **Ettevõtlik** – arendavad õppekäigud ja huvitegevus õppekava lahutamatu osana; muutuvate oludega kiiresti kohandumine; uuenenud loomismudeliga loovtöö
- **Avatud** – koostöö vanemate, kogukonna ja koostööpartneritega; kooliüleised üritused, projektipäevad
- **Abivalmis** – kiusamise korrapärane ennetus KiVa ja VEPA meetoditel; salliva suhtumise kujundamine; toimiv, tegus kaasaraäki õpilasesindus
- **Liikuv** – Liikuma Kutsuva Kooli vapimärgi koolina aktiivset liikumist tagavate ainetundide ning koolitatud mängujuhtidega nutivabade vahetundide korraldamine; TV 10 Olümpiastarti sarjas osalemine

Eesmärk on kujundada väärtushoiakuid ja -hinnanguid, mis on isikliku õnneliku elu ja ühiskonna eduka koostoimimise alus.

Alusväärtustena tähtsustatakse üldnimilikke väärtusi, nagu ausus, hoolivus, aukartus elu vastu, õiglus, inimväärikus, lugupidamine enda ja teiste vastu ja ühiskondlike väärtusi, nagu vabadus, demokraatia, austus emakeele ja kultuuri vastu, patriotism, kultuuriline mitmekesisus, sallivus, keskkonna jätkusuutlikkus, õiguspõhisus, solidaarsus, vastutustundlikkus ja sooline võrdõiguslikkus.

Rakvere Reaalkooli põhiväärtused on

- koostööine õppimine ja õpetamine;
- traditsioonide austamine;
- hoolivus ja sallivus;
- tervislik ja säästlik eluviis.

2. Õppe- ja kasvatustöö eesmärgid ja põhimõtted

2.1. Rakvere Reaalkooli õppe ja kasvatuse peaesmärk on kujundada mitmekülgset haritud ja üldinimlikke väärtusi kandev isiksus, kes suudab ennast täisväärtuslikult teostada erinevates rollides perekonnas, tööl ja avalikus elus.

2.2. Põhitaotlus on aidata kaasa õpilase eakohasele tunnetuslikule, kõlblisele, füüsilisele ja sotsiaalsele arengule teadmiste omandamise ja iseseisva mõtlemise arendamise kaudu.

2.3. Rakvere Reaalkooli eesmärk on luua õpilasele eakohane, turvaline, positiivselt mõjuv ja arendav õpikeskkond, mis toetab tema õpihimu ja õpioskuste, eneserefleksiooni ja kriitilise mõtlemisvõime, teadmiste ja tahteliste omaduste arengut, loovat eneseväljendust ning sotsiaalse ja kultuurilise identiteedi kujunemist.

2.4. Rakvere Reaalkool peab väga oluliseks väärtushoiakute kujundamist. Õpilane mõistab oma tegude aluseks olevaid väärtushinnanguid ja tunneb vastutust tagajärgede eest. Just põhikoolis luuakse alus enesemääratlemisele eneseteadliku isiksusena, perekonna, rahvuse ja ühiskonna liikmena, kes suhtub sallivalt ja avatult maailma ja inimeste mitmekesisusse.

2.5. Rakvere Reaalkool aitab õpilasel jõuda selgusele oma huvides ja võimetes ning valmistab teda ette õpingute jätkamiseks järgneval haridustasemel ja elukestvaks õppeks. Rakvere Reaalkooli lõpetanud noorel on kujunemas arusaam oma tulevastest rollidest perekonnas, tööelus, ühiskonnas ja riigis.

2.6. Teadmiste, väärtushinnangute ja praktiliste oskuste omandamine ja arendamine toimub kogu kooli õppe- ja kasvatustöö protsessi, kodu ja kooli koostöö ning õpilase elukeskkonna ühistoime tulemusena.

2.7. Rakvere Reaalkool seisab eesti rahvuse, keele ja kultuuri säilimise ja arengu eest, seepärast pööratakse kooli õppes ning kasvatustöös erilist tähelepanu eesti keele õppele.

3. Õppe- ja kasvatustöö korraldus

Õppe ja kasvatuse korraldus lähtub riiklikus õppekavas esitatud nõuetest. Õppeaasta jaguneb trimestriteks ja poolaastateks. Trimestri pikkus on 11-12 nädalat. Poolaasta pikkus pool õppeaastast. Konkreetsete trimestrite/poolaastate algus- ja lõpukuupäevad täpsustatakse iga õppeaasta alguses ja avalikustatakse kooli kodulehel.

3.1. Õppe- ja kasvatustöö korralduse põhivorm on õppetund. Õppetunnid toimuvad koolis või väljaspool kooli õppekäiguna.

3.2. Õppe- ja kasvatustöö eesmärkide täitmist toetab õppekeskkond, kus

- 1) õpilaste, õpetajate, kooli juhtkonna ja lastevanemate omavahelised suhted põhinevad lugupidamisel ning demokraatial;
- 2) on olemas õppekava elluviimiseks vajalikud õppevahendid ja -materjalid;
- 3) järgitakse tervisekaitse- ja ohutusnõudeid;
- 4) luuakse tingimused õpilase ja õpetaja arenguks;
- 5) on esteetiliselt kujundatud otstarbeka sisustusega ruumid.

3.3. Kooli omapära ja piirkondliku eripära arvestamiseks, kutsealase eelkoolituse korraldamiseks, põhikoolide lisaainete ning lõimitud aine- ja keeleõppe (sealhulgas keelekümbeluse) kasutamiseks võib kool kooli hoolekogu nõusolekul muuta riikliku õppekava kohustuslike õppeainete ja läbivate teemade nimistut (sealhulgas liita ning ümber kujundada õppeaineid) ning muuta tunnijaotusplaani, tagades oma kooli õpilastele riiklikus õppekavas määratud üldpädevuste, õpitulemuste ning õppe- ja kasvatustöö eesmärkide saavutamise kooliastmete lõpuks.

3.4. Õpilase või piiratud teovõimega õpilase puhul vanema ja direktori või direktori volitatud pedagoogi kokkuleppel võib kool arvestada kooli õppekava välist õppimist või tegevust, sealhulgas õpinguid mõnes teises üldhariduskoolis koolis õpetatava osana, tingimusel, et see võimaldab õpilasel saavutada kooli või individuaalse õppekavaga määratud õpitulemusi.

3.5. Hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorralduse põhimõtted

3.5.1. Kui koolis õpib eesti keelest erineva emakeelega õpilane või välisriigist saabunud õpilane, kelle eestikeelse õppe kogemus põhikoolis on olnud lühem kui kuus õppeaastat, võib kool õpilase eesti keele õpet korraldada „Eesti keel teise keelena” ainekava alusel.

3.5.2. Eestis vähem kui kolm aastat elanud õpilase puhul võib õpilase või piiratud teovõimega õpilase puhul vanema taotlusel loobuda B-võõrkeele õppest.

3.5.3. Hariduslike erivajadustega õpilasele koostatakse vastavalt vajadusele individuaalne õpiabiplaan.

3.5.4. Õpilaste nõustamine ja õpiabi osutamine toimub kooli õpiabi ja toetussüsteemi korra järgi, milles osalevad aineõpetajad, sotsiaalpedagoog, logopeed, klassijuhatajad, kooliõde, õppejuht.

3.5.5. Kooli tugisüsteemid toetavad iga lapse võimetekohast õppimist, sotsiaalsete probleemide varajast märkamist ning kiiret sekkumist.

3.6. Loovtööde korraldamine

III kooliastmes (7.–8. klassis) korraldatakse õpilastele läbivatest teemadest lähtuv või õppeaineid lõimiv loovtöö, mis koosneb kolmest ülesandest:

- 1) õpilase valitud ürituse eesmärgistatud külastus;
- 2) õpilase valitud praktiline tegevus;
- 3) tutvumine mõne ettevõtte või ametiga.

Enne väljakutse sooritamist kooskõlastab õpilane oma valiku juhendajaga. Loovtöö temaatika toetab õppekavas kirjeldatud pädevuste omandamist. Kõik loovtöödega seotud tähtsajad täpsustatakse iga õppeaasta alguses üldtööplaanis.

3.7. Ülekooliliste ja koolidevaheliste projektide kavandamise põhimõtted

Õppeaastaks planeeritud projektid kajastuvad kooli üldtööplaanis.

Ettepanekuid projektide korraldamiseks võivad esitada õpilased, õpetajad jt hiljemalt kuu aega enne projekti toimumist.

Ettepanek peab sisaldama sisukirjeldust, eelarvet, aja planeerimist ja teostajaid.

3.8. Karjääriteenuste korraldus

Karjääriõpe on osa õppeprotsessist, milles osaledes õpilane arendab teadlikkust iseendast ning omandab teadmisi töömaailmast, elukutsetest ja õppimisvõimalustest. Karjääriõppe tulemusena kujunevad õpilasel hoiakud, mis soodustavad kaasaegsesse töömaailma sisenemist, iseseisvate ja teadlike karjääriotsuste tegemist ning valmisolekut elukestvaks õppeks. Karjääriõpet toetavad tegevused on süsteemselt planeeritud igasse kooliastmesse kõigi õpetajate ühistööna ja need kajastuvad läbivate teemade all peatükis „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine”.

4. Õpetaja töö kavandamise põhimõtted

4.1. Õpetaja kavandab oma õppetunnid lähtuvalt kooli õppekavast.

4.2. Õppetunnid toimuvad koolis või väljaspool kooli õuesõppe, projektõppe, muuseumiõppe, ekskursiooni või õppekäiguna. Töö kavandamine kuulub õpetaja pädevusse.

4.3. Õpetaja arvestab klassi eripära, kooli õppekava arengusuundi, õpilaste vaimseid võimeid ja kooli materiaalseid ressursse oma tunnitöö kavandamisel.

4.4. Õpetaja kavandab tunnid õpeteemade järgi, mõeldes läbi alateemad, käsitletavat põhimõistet, kasutatavad meetodid, õppekirjanduse ja muu õppematerjali, seose teiste ainete ja läbivate teemadega, oodatavad õpitulemused ja nende kontrollimise/hindamise aja ning moodused, diferentseeritud töö.

5. Tunnijaotusplaan

5.1. Tunnijaotusplaani koostamise alus on põhikooli riiklikus õppekavas esitatud kohustuslike õppetundide arv kooliastmete kaupa.

5.2. Lisaks kohustuslikele ainetele on kooli õppekava eripärast tulenevalt tundide jaotuskavas järgmised ained: 1. klassis KiVa (Kiusamisvaba Kooli programm), 2. klassis arvutiõpetus, 4. klassis KiVa, digitund, 8. ja 9. klassis “Ettevõtlikuna töömaailmas”.

5.3. Tunnijaotusplaan kooliastmeti

Põhikooli õpilase suurim lubatud nädala õppekoormus õppetundides

I kooliaste

1. klassis 20, 2. klassis 23, 3. klassis 25

II kooliaste

4. klassis 25, 5. klassis 28, 6. klassis 30

III kooliaste

7. klassis 30, 8. klassis 32, 9. klassis 32

I KOOLIASTE

	Riiklik õppekava	Lisa	1. klass	2. klass	3. klass
eesti keel	19	1	7	7	6
A-võõrkeel	3	1			4
matemaatika	10	2	4	4	4
loodusõpetus	3	1	1	2	1
inimeseõpetus	2			1	1
rütmika (1. klass)	10,5		2	2	2
muusika (2.–3. klass)					
kunst			1,5	1	2
tööõpetus	4,5		1,5	2	1
kehaline kasvatus	8		2	3	3
folkloor		1			1
KiVa tund		1	1		
digitund		1		1	
Tundide arv kokku	60		20	23	25
Lubatud koormus	68		20	23	25

Eesti keeles on I kooliastmes üks ja matemaatikas kaks lisakursust, kuna laste taust ja arengukooli tules on erinev, sh muukeelsed uussisserändajatest lapsed. Lisatunnid annavad võimaluse paremini õpitut kinnistada.

2024/2025. õppeaastast lisandub 3. klassi õppekavasse eesti rahvakultuuri käsitlev tund (folkloor), mis toetub 5. klassi ainele “Eestlaste tavad ja kombed” ja mille eesmärk on väärtustada eesti rahva kultuuri, keelt, kombeid ning anda sisend kultuuriloo uurimiseks.

A-võõrkeeleks on kõigil lastel inglise keel, mille lisatund esimesel õppeaastal võimaldab õpetajal valida kohanemiseks sobiv tempo ja rakendada erinevaid mängulisi meetodikaid.

Loodusõpetuse üks lisatund nädalas 2. klassis võimaldab põhjalikumalt seostada õpitut päriseluga, rakendada õuesõpet.

1. klassis on ette nähtud KiVa tund, mis võimaldab õpetajal äsja kooli tulnud lastega alustada süstemaatilist kiusamise ennetustööd teaduspõhise programmi alusel.

2. klassis on arvutiõpetuse algkursuse tund, kus aidatakse õpilastel omandada esmased digipädevused.

II KOOLIASTE

	Riiklik õppekava	Lisa	4. klass	5. klass	6. klass
eesti keel	11		5	3	3
kirjandus	4			2	2
A-võõrkeel	9		3	3	3
B-võõrkeel	3				3
matemaatika	13	1	5	5	4
loodusõpetus	7		2	2	3
ajalugu	3			1	2
inimeseõpetus	2			1	1
ühiskonnaõpetus	1			1	
muusika	7		1	1	1
kunst			1	1	1
tehnoloogia	5	1	2	2	2
kehaline kasvatus	8		3	3	2
“Eestlaste tavad ja kombed”		1		1	
KiVa tund		1	1		
digitund		1	1		
“Ettevõtlikkuse A&O”		1			1
“Teadmise ja oskamise rõõm”		1		1	
Tundide arv kokku	73		24	27	28
Lubatud koormus	83		25	28	30

Arvestades õpilaste erinevat võimekust võimaldab matemaatika üks lisakursus II kooliastmes õpetajal valida iga klassi jaoks sobivaim õpitempo ja õpitut paremini kinnistada.

Käsitöö, kodunduse ja tehnoloogiaõpetuse tunnid on kogu kooliastme jooksul paaristunnid, mis võimaldavad, arvestades õpilaste järjest nõrgemat käelist osavust, paremini alustatu lõpule viia ja teemasse süveneda.

4. klassi digitunni eesmärk on jõuda selleni, et õpilane kasutab õppe-/probleemülesannete lahendamiseks digitehnoloogilisi vahendeid eesmärgipäraselt ja turvaliselt. Digitunni raames

toimub 1.–3. klassis omandatud digipädevuste kinnistamine ja uute digipädevusoskuste omandamine 4. klassis oodatavate tulemuste saavutamiseks, mis on välja toodud digipädevuse ainekavas.

5. klassi “Teadmise ja oskamise rõõm” kursuse eesmärk on siduda õpi-, liikumis- ja tegutsemisrõõm. Eesmärk on eluks vajalike teadmiste ja oskuste õpetamine/õppimine aktiivse praktilise tegevuse kaudu. Planeeritud tegevused aitavad kujundada kultuuri-, väärtus-, sotsiaalset, kodaniku-, enesemääratlus-, õpi- ning suhtluspädevust.

6. klassi “Ettevõtlikkuse A&O” kursuse eesmärk on tutvustada õpilastele ettevõtluse ja ettevõtlikkuse põhimõtteid, arendada nende loovust, algatusvõimet ja praktilisi oskusi. Kursus keskendub teoreetiliste teadmiste ja praktiliste tegevuste integreerimisele, et inspireerida õpilasi mõtlema ettevõtlikult ja kaaluma ettevõtlust kui karjäärivõimalust.

III KOOLIASTE

	Riiklik õppekava	Lisa	7. klass	8. klass	9. klass
eesti keel	6		2	2	2
kirjandus	6		2	2	2
A-võõrkeel	9		3	3	3
B-võõrkeel	9		3	3	3
matemaatika	13		4	4	5
loodusõpetus	2		2		
geograafia	5		2	1	2
bioloogia	5		1	2	2
keemia	4			2	2
füüsika	4			2	2
ajalugu	6		2	2	2
inimeseõpetus	2		1	1	
ühiskonnaõpetus	2			1	1
muusika	6		1	1	1
kunst			1	1	1
tehnoloogia	5		2	2	1
kehaline kasvatus	6		2	2	2
“Ettevõtlikuna töömaailmas”		1		0,5	0,5
loovtöö		1,5	1	0,5	
Tundide arv kokku	90		29	32	31,5
Lubatud koormus	94		30	32	32

“Ettevõtlikuna töömaailmas” kursus III kooliastmes on üks osa karjääriõpetuse tegevuskavast. Loovtöö tunni eesmärk on tagada kindel aeg tunniplaanis loovtöö tegijate juhendamiseks.

6. Pätevuste kujundamine koolis

Pätevus on asjakohaste teadmiste, oskuste ja hoiakute kogum, mis tagab suutlikkuse teatud tegevusalal või valdkonnas tulemuslikult toimida.

Kooli õppekava taotleb õpilastel järgmiste üldpädevuste kujunemist:

- **kultuuri- ja väärtuspätevus kui suutlikkus**

- hinnata inimsuhteid ning tegevusi üldkehtivate moraalinormide seisukohast;
- tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimeste, ühiskonna, looduse, oma ja teiste maade ja rahvaste kultuuripärandi ning nüüdiskultuuri sündmustega, väärtustada loomingut ja kujundada ilumeelt;
- hinnata üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustada inimlikku, kultuurilist ja looduslikku mitmekesisust;
- teadvustada oma väärtushinnanguid;

- **sotsiaalne ja kodanikupätevus kui suutlikkus**

- teostada ennast, toimida aktiivse, teadliku, abivalmi ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut;
- teada ja järgida ühiskondlikke väärtusi ja norme;
- austada erinevate keskkondade reegleid ja ühiskondlikku mitmekesisust, religioonide ja rahvuste omapära;
- teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides;
- aktsepteerida inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning nendega suhtlemisel arvestada;

- **enesemääratluspätevus kui suutlikkus**

- mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi;
- analüüsida oma käitumist erinevates olukordades;
- käituda ohutult ja järgida terveid eluviise;
- lahendada suhtlemisprobleeme;

- **õpipätevus kui suutlikkus**

- organiseerida õppekeskkonda individuaalselt ja rühmas ning hankida õppimiseks, hobideks, tervisekäitumiseks ja karjäärivalikuteks vajaminevat teavet;
- planeerida õppimist ja plaani järgida;
- kasutada õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades;
- seostada omandatud teadmisi varem õpituga;
- analüüsida oma teadmisi ja oskusi, motiveeritust ja enesekindlust ning selle põhjal edasise õppimise vajadusi;

- **suhtluspätevus kui suutlikkus**

- väljendada ennast selgelt, asjakohaselt ja viisakalt nii emakeeles kui ka võõrkeeletes, arvestades olukordi ja mõistes suhtluspartnereid ning suhtlemise turvalisust;
- esitleda ennast, esitada ja põhjendada oma seisukohti;
- lugeda ning eristada ja mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust;
- kirjutada eri liiki tekste, kasutades korrektset viitamist, kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili;
- väärtustada õigekeelsust ja väljendusrikast keelt ning kokkuleppel põhinevat suhtlemisviisi;

- **tehnoloogia-, loodusteaduste- ja matemaatikaalane pätevus kui suutlikkus**

- kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid, meetodeid koolis ja igapäevaelus;

- kirjeldada ümbritsevat maailma loodusteaduslike mudelite ja mõõtmisvahendite abil ning teha tõendus põhiseid otsuseid;
- mõista loodusteaduste ja tehnoloogia olulisust ja piiranguid;
- kasutada uusi tehnoloogiaid eesmärgipäraselt;
- **ettevõtlikkuspädevus kui suutlikkus**
  - luua ja ellu viia ideid, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates valdkondades;
  - näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi, aidata kaasa probleemide lahendamisele;
  - seada eesmärgid, koostada plaane, neid tutvustada ja ellu viia;
  - korraldada ühistegevusi ja neist osa võtta, näidata algatusvõimet ja vastutada tulemuste eest;
  - reageerida loovalt, uuendusmeelselt ja paindlikult muutustele;
  - võtta arukaid riske;
- **digipädevus kui suutlikkus**
  - kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvast ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui ka kogukonnaga suheldes;
  - leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle usaldusväärsust;
  - osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumite loomisel ja kasutamisel;
  - kasutada probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades;
  - olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti;
  - järgida digikeskkonnas moraali- ja väärtuspõhimõtteid.

Rakvere Reaalkoolis toimub digipädevuste kujundamine õpetajate ühistööna kõikidesse õppeainetesse lõimituna.

Digipädevuste kujundamine klassiti ja ainevaldkonniti on leitav [siit](#).

6.1. Üldpädevused ning õppe ja kasvatuse rõhuasetused kooli õppekavas kooliastmeti

I kooliastme (1.–3. klass) üldpädevused

Esimese kooliastme lõpus õpilane

- 1) peab lugu oma perekonnast, klassist ja koolist; on viisakas, täidab lubadusi; teab, et kedagi ei tohi naeruvääristada, kiusata ega narrida; oskab kaaslast kuulata, teda tunnustada;
- 2) tahab õppida, tunneb rõõmu teadasaamisest ja oskamisest; oskab õppida üksi ning koos teistega, paaris ja rühmas; oskab jaotada aega õppimise, harrastustegevuse, koduste kohustuste ning puhkamise vahel;
- 3) teab oma rahvuslikku kuuluvust ning suhtub oma rahvusesse lugupidavalt;
- 4) oskab end häälestada ülesandega toime tulemisele ning ülesannet täites oma tegevusi mõtestada; oskab koostada päevakava ja seda järgida;
- 5) suudab tekstidest leida ja mõista seal sisalduvat teavet (sealhulgas andmeid, termineid, tegelasi, tegevusi, sündmusi ning nende aega ja kohta) ning seda suuliselt ja kirjalikult esitada;
- 6) mõistab ja kasutab õpitavas võõrkeeles igapäevaseid väljendeid ja lihtsamaid fraase;
- 7) arvutab ning oskab eakohaseid ülesandeid lahendades kasutada mõõtmiseks sobivaid abivahendeid ja mõõtühikuid;
- 8) hoiab loodust;

9) oskab sihipäraselt vaadelda, erinevusi ja sarnasusi märgata ning kirjeldada; oskab esemeid ja nähtusi võrrelda, ühe-kahe tunnuse alusel rühmitada ning lihtsat plaani, tabelit, diagrammi ja kaarti lugeda;

10) oskab kasutada lihtsamaid arvutiprogramme ning kodus ja koolis kasutatavaid tehnilisi seadmeid;

11) austab oma kodupaika, kodumaad ja Eesti riiki, tunneb sümboleid ning täidab käitumisreegleid;

12) oskab ilu märgata ja hinnata; hindab loovust ning tunneb rõõmu liikumisest, loovast eneseväljendusest ja tegevusest;

13) hoiab puhtust ja korda, hoolitseb oma välimuse ja tervise eest ning tahab olla terve;

14) oskab ohtlikke olukordi vältida ja ohuolukorras abi kutsuda, oskab ohutult liigelda;

15) teab, kelle poole erinevate probleemidega pöörduda, ning on valmis seda tegema.

Õppe ja kasvatus e rōhuasetused I kooliastmes

Esimeses klassis on õpetuse ja kasvatus e pōhitaotlus õpilaste kohanemine koolieluga, turvatunde ja eduelamuste kogemine ning aluse loomine edasiseks edukaks õppetōōks. Õpilaste koolivalmidus ja vōimed on erinevad, seetōttu diferentseeritakse õppeūlesandeid ja nende taitmiseks kuluvat aega.

I kooliastmes keskendutakse

1) kōlbeliste tōekspidamiste ning heade kaitumistavade tundmaōppimisele ja jargimisele;

2) koolis kaimisesse ja õppimisesse positiivse suhtumise kujundamisele;

3) õpiharjumuse ja -oskuste kujundamisele ning pūisivuse, iseseisvuse ja eesmargistatud tōō oskuste ning valikute tegemise oskuste arendamisele;

4) enesevāljendusoskuse ja -julguse kujundamisele;

5) pōhiliste suhtlemis- ja koostōōskuste omandamisele, sealhulgas ūksteist toetavate ja vāartustavate suhete kujundamisele õpilaste vahel;

6) õpiraskuste aratundmisele ning tugisūsteemide ja õpiabi pakkumisele.

Õpetaja olulisim ūlesanne on toetada iga õpilase eneseusku ja õpimotivatsiooni.

Õppetōō korraldamise alus vōib esimeses kooliastmes olla ūldōpetuslik tōōviis. Sōltuvalt õpilaste ettevalmistusest vōib kasutada ka aineōpetuslikku tōōviisi vōi ūld- ja aineōppe kombineeritud varianti.

II kooliastme (4.–6. klass) ūldpādevused

Teise kooliastme lōpus õpilane

1) hindab harmoonilisi inimsuhteid, mōistab oma rolli pereliikmena, sōbrana, kaaslasena ja õpilasena; peab kinni kokkulepetest, on usaldusvāärne ning vastutab oma tegude eest;

2) oskab keskenduda õppeūlesannete taitmisele; oskab suunamise abil kasutada eakohaseid õpivōtteid (sealhulgas paaris- ja rūhmatōōvōtteid) olenevalt õppeūlesande iseārasustest;

3) vāartustab oma rahvust ja kultuuri teiste rahvuste ning kultuuride seas; suhtub inimestesse eelarvamusteta, tunnustab inimeste, vaadete ja olukordade erinevusi ning mōistab kompromisside vajalikkust;

4) oskab oma tegevust kavandada ja hinnata ning tulemuse saavutamiseks vajalikke tegevusi valida ja rakendada, oma eksimusi nāha ja tunnistada ning oma tegevust korrigeerida;

5) oskab oma arvamust vāljendada, pōhjendada ja kaitsta; teab oma tugevaid ja nōrku kūlgi ning mōistab oma huvisid;

- 6) oskab mõtestatult kuulata ja lugeda eakohaseid tekste, luua eakohasel tasemel keeleliselt korrektseid ning suhtlussituatsioonile vastavaid suulisi ja kirjalikke tekste ning mõista suulist kõnet;
- 7) tuleb vähemalt ühes võõrkeeles toime igapäevastes suhtlusolukordades, mis nõuavad otsesest ja lihtsat infovahetust tuttavatel rutiinsetel teemadel;
- 8) on kindlalt omandanud arvutus- ja mõõtmisoskuse ning tunneb ja oskab juhendamise abil kasutada loogikareegleid eri valdkondade ülesannete lahendamisel;
- 9) väärtustab säästvat eluviisi; oskab esitada loodusteaduslikke küsimusi ja hankida loodusteaduslikku teavet; oskab looduses käituda, huvitub loodusest ja looduse uurimisest;
- 10) oskab kasutada arvutit ja interneti suhtlusvahendina ning oskab arvutiga vormistada tekste;
- 11) oskab leida vastuseid oma küsimustele, hankida erinevatest allikatest vajalikku teavet, seda tõlgendada, kasutada ja edastada; oskab teha vahet faktil ja arvamusel;
- 12) tunnetab end oma riigi kodanikuna ning järgib ühiselu norme;
- 13) väärtustab kunstiloomingut ning suudab end kunstivahendite abil väljendada;
- 14) väärtustab tervislikke eluviise, on teadlik tervist kahjustavatest teguritest ja sõltuvusainete ohtlikkusest;
- 15) on leidnud endale sobiva harrastuse ning tajub üldjoontes töömaailma olemust.

Õppe ja kasvatus e rõhuasetused II kooliastmes

II kooliastmes on õpetuse ja kasvatus e põhitaotlus vastutustundlike ja iseseisvate õpilaste kujunemine. Õppetöös on oluline äratada ja säilitada õpilaste huvi õppekavaga hõlmatud valdkondade vastu.

II kooliastmes keskendutakse

- 1) õpimotivatsiooni hoidmisele ja tõstmisele, seostades õpitud praktikaga ning võimaldades õpilastel teha valikuid, langetada otsuseid ja oma otsuste eest vastutada;
- 2) huvitegevusvõimaluste pakkumisele;
- 3) õpilaste võimete ja huvide äratundmisele ning arendamisele;
- 4) õpiraskustega õpilastele tugisüsteemide ja õpiabi pakkumisele.

Õpetuses rakendatakse mitmekesiseid tööviise ja ülesandeid, mis võimaldavad murdeikka jõudvatel õpilastel teha iseseisvaid valikuid ja seostada õpitud praktilise eluga ning aitavad toime tulla individuaalselt erineva arenguga, muutuvate suhete ja uute rollidega.

III kooliastme (7.–9. klass) üldpädevused

III kooliastme lõpus õpilane

- 1) on teadmishimuline, oskab õppida ja leida edasiõppimisvõimalusi;
- 2) tunneb ja austab oma keelt ja kultuuri ning aitab kaasa eesti keele ja kultuuri säilimisele ja arengule; tunneb eri rahvaste kultuure, suhtub teistest rahvustest inimestesse eelarvamustevabalt ja lugupidavalt;
- 3) tunneb üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral;
- 4) on ettevõtlik, usub iseendasse, kujundab oma ideaale; seab endale eesmä rke ja tegutseb nende nimel; juhib ja korrigeerib oma käitumist ning võtab endale vastutuse oma tegude eest;
- 5) suudab end olukorda ja suhtluspartnereid arvestades kõnes ja kirjas selgelt ja asjakohaselt väljendada, mõista ja tõlgendada erinevaid tekste, tunneb ja järgib õigekirjareegleid;
- 6) valdab vähemalt üht võõrkeelt tasemel, mis võimaldab igapäevastes olukordades suhelda kirjalikult ja suuliselt ning lugeda ja mõista eakohaseid võõrkeelseid tekste;

- 7) suudab lahendada igapäevaelus tekkivaid küsimusi, mis nõuavad matemaatiliste mõttemetodite (loogika ja ruumilise mõtlemise) ning esitusviiside (valemite, mudelite, skeemide, graafikute) kasutamist;
- 8) mõistab inimese ja keskkonna seoseid, suhtub vastutustundlikult elukeskkonda ning elab ja tegutseb loodust ja keskkonda säästes;
- 9) oskab esitada loodusteaduslikke küsimusi, nende üle arutleda, esitada teaduslikke seisukohti ja teha tõendusmaterjali põhjal järeldusi;
- 10) suudab tehnikamaailmas toime tulla ning tehnikat eesmärgipäraselt ja ohutult kasutada;
- 11) on aktiivne ja vastutustundlik kodanik, kes on huvitatud oma kooli, kodukoha ja riigi demokraatlikust arengust;
- 12) suudab väljendada ennast loominguliselt, peab lugu kunstist ja kultuuripärandist;
- 13) väärtustab ja järgib tervislikku eluviisi ning on füüsiliselt aktiivne;
- 14) mõtleb süsteemselt, loovalt ja kriitiliselt, on avatud enesearendamisele.

Õppe ja kasvatus e rõhuasetused III kooliastmes

III kooliastmes on õppe ja kasvatus e põhitaotlus aidata õpilastel kujuneda vastutustundlikeks ühiskonnaliikmeteks, kes igapäevaelus iseseisvalt toime tulevad ning suudavad oma huvidele ja võimetele vastavat õpiteed valida.

III kooliastmes keskendutakse

- 1) õpimotivatsiooni hoidmisele;
- 2) õppesisu ja omandatavate oskuste seostamisele igapäevaelu ning tulevase tööelu ja jätkuõpingutega;
- 3) erinevate õpistrateegiate teadvustatud kasutamisele ning enesekontrollimise oskuse arendamisele;
- 4) pikemaajaliste õppeülesannete (sealhulgas uurimuslike õppeülesannete) planeerimisele, eesmärkide püstitamisele ja oma tulemuste hindamisele;
- 5) õpilaste erivõimete ja huvid e arendamisele;
- 6) õpilaste toetamisele nende edasiste õpingute ja kutsevalikute tegemisel.

6.2. Valdkonnapädevuste kujundamine kui ainevaldkonna peamine eesmärk

Lähedase eesmärgiseade ja õppesisuga õppeained moodustavad ainevaldkonna. Valdkonnapädevuste kujunemist toetavad õppeainete eesmärgid ja õpitulemused ning ka teiste ainevaldkondade õppeained ning tunni- ja kooliväline tegevus.

Kooli õppekavas on järgmised ainevaldkonnad:

- keel ja kirjandus,
- võõrkeeled,
- matemaatika,
- loodusained,
- sotsiaallained,
- loovained,
- tehnoloogia,
- kehaline kasvatus.

Valdkonnapädevuste kujunemist kirjeldatakse ainekavades.

Ainevaldkonniti koondatud [ainekavades](#) esitatakse klassiti

- aine õppe-eesmärgid;
- õppetegevus;
- aine õpitulemused ja õppesisu ning nendevahelised seosed;

- aine õppesisu seos õppekava läbivate teemadega ning lõimumine teiste õppeainetega;
- ainealased, ainetevahelised, klassidevahelised, ülekoolilised projektid ning pikemaajalised koolidevahelised projektid.

Ainekavades esitatakse õpitulemused nii õppeteemati kui kooliastmeti. Õpitulemused toetavad valdkonnapädevuste kujunemist.

7. Läbivad teemad, nende käsitlemise ja lõimingu põhimõtted

Läbivad teemad on üld- ja valdkonnapädevuste, õppeainete ja ainevaldkondade lõimingu vahendiks ning neid arvestatakse koolikeskkonna kujundamisel. Läbivad teemad on aineülesed ja käsitlevad ühiskonnas tähtsustatud valdkondi ning võimaldavad luua ettekujutuse ühiskonna kui terviku arengust, toetades õpilase suutlikkust oma teadmisi erinevates olukordades rakendada.

Läbivate teemade õpe realiseerub eelkõige

- 1) õppekeskkonna korralduses – kooli vaimse, sotsiaalse ja füüsilise õppekeskkonna kujundamisel arvestatakse läbivate teemade sisu ja eesmärgi;
- 2) aineõppes – läbivatest teemadest lähtudes tuuakse aineõppesse sobivad teemakäsitlused, näited ja meetodid, tehakse koos aineteüleseid, klassidevahelisi ja ülekoolilisi projekte. Õppeainete roll läbiva teema õppes on lähtuvalt õppeaine taotlustest ja õppesisust erinev, olenevalt sellest, kui tihe on ainevaldkonna seos läbiva teemaga;
- 3) valikainete valikul – valikained toetavad läbivate teemade taotlust;
- 4) läbivatest teemadest lähtuvas või õppeaineid lõimivas loovtöös – õpilased teevad kas iseseisvalt või rühmatööna loovtöö, milleks on uurimus, projekt, kunstitöö või muu taoline;
- 5) korraldades võimaluse korral koostöös kooli pidaja, paikkonna asutuste ja ettevõtete, teiste õppe- ja kultuuriasutuste ning kodanikuühendustega klassivälist õppetegevust ja huviringide tegevust ning osaledes maakondlikes, üle-eestilistes ja rahvusvahelistes projektides.

Õpetuses ja kasvatuses käsitletavat läbivad teemad ning nende peamised käsitlemise meetodid ja tegevused

▪ elukestev õpe ja karjääri planeerimine,

millega taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvast õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema mõistlikke kutsevalikuid.

Üldised põhimõtted

Õpilast suunatakse teadvustama oma huve, võimeid ja oskusi, mis aitavad kaasa adekvaatse enesehinnangu kujunemisele ning kutseplaanide konkreetsemaks muutumisele; arendatakse tema õpi-, suhtlemis-, koostöö- ja otsustamisoskusi ning teabega ümberkäimise oskusi.

Ainetundides arendatakse oskust seada endale eesmärgi ning tegutseda süsteemselt neid ellu viies; kujundatakse õpilase valmisolekut elukestvalt õppida ja kutseotsuseid teha ning tutvustatakse haridus- ja koolitusvõimalusi.

Valikainete ja ringitundides tutvuvad õpilased erinevate ametite ja elukutsetega, töösuhteid reguleerivate õigusaktidega ning kodukoha majanduskeskkonnaga.

Läbiva teema käsitlemine I kooliastmes aitab õpilasel kujundada positiivset hoiakut õppimisse ning toetab esmaste õpioskuste omandamist.

Mänguliste tegevuste abil aidatakse õpilasel õppida tundma ennast ja lähiümbruse töömaailma, tuginedes õpilase kogemustele igapäevaelust.

Õpilasele tutvustatakse erinevaid tegevusalasid ja ameteid, nende olulisust ning omavahelisi seoseid.

Toetavad tegevused

- Iga klass külastab õppeaasta jooksul vähemalt ühte ettevõtet või ametivaldkonda kas füüsiliselt või videotuuri raames, et tutvuda vastava valdkonna tööga. Klassijuhataja kutsub igal aastal vähemalt ühe külalise, kes tutvustab oma ametit, tunni võib vajadusel asendada Tagasi Kooli e-tundide vaatamisega.
- Kool tunnustab õpilasi, õpetajaid, lastevanemaid ja vilistlasi karjääriteadlikkust toetavate tegevuste eest.

Läbiva teema käsitlemine II kooliastmes keskendub õpilase sotsiaalsetele ja toimetulekuoskustele, huvide ja võimete tundmaõppimisele ning arendamisele. Eesmärk on aidata õpilasel kujundada põhilisi õpioskusi, empaatiavõimet ning suhtlemis- ja enesekontrollioskusi.

Õpilasele tutvustatakse erinevaid elukutseid ja töid ning nende seost inimeste individuaalsete eelduste ja huvidega.

Toetavad tegevused

- Iga klass külastab õppeaasta jooksul vähemalt ühte ettevõtet või ametivaldkonda kas füüsiliselt või videotuuri raames, et tutvuda vastava valdkonna tööga. Klassijuhataja kutsub igal aastal vähemalt ühe külalise, kes tutvustab oma ametit, tunni võib vajadusel asendada Tagasi Kooli e-tundide vaatamisega.
- Kool kaasab õppetöösse lapsevanemaid, vilistlasi jt külalisi. Toimuvad projektipäevad lõimingu ja õpilaste sotsiaalsete oskuste arendamiseks.
- Mitteformaalne õpe toetab õppetööd.
- Kool tunnustab õpilasi, õpetajaid, lastevanemaid ja vilistlasi karjääriteadlikkust toetavate tegevuste eest.

Läbiva teema käsitlemine III kooliastmes keskendub õpilase võimete, huvide, vajaduste ja hoiakute teadvustamisele, õpioskuste arendamisele ning esmase kutsevaliku tegemisele.

Õpilasi juhatakse mõtlema oma võimalikele tulevastele tegevusvaldkondadele ning arutlema, millised eeldused ja võimalused on neil olemas, et oma soove ellu viia.

Tähtis on käsitleda töö ja kutsega seotud stereotüüpseid suhtumisi kriitiliselt, et need ei muutuks õpilase tulevikuväljavaadete piirajateks.

Õpilasi teavitatakse erinevatest tööharjutamise võimalustest ning julgustatakse neid kasutama.

Õpilasele vahendatakse teavet edasiõppimisvõimaluste kohta ning luuakse võimalus saada kutsenõustamist.

Toetavad tegevused

- Iga klass külastab õppeaasta jooksul vähemalt ühte ettevõtet või ametivaldkonda kas füüsiliselt või videotuuri raames, et tutvuda vastava valdkonna tööga. Klassijuhataja kutsub igal aastal vähemalt ühe külalise, kes tutvustab oma ametit, tunni võib vajadusel asendada ka Tagasi Kooli e-tundide vaatamisega.
- Õpetajad kutsuvad erinevate elualade külalisi ainetundidesse.
- Toimuvad projektipäevad lõimingu ja õpilaste sotsiaalsete oskuste arendamiseks.
- Mitteformaalne õpe toetab õppetööd.
- Õpilased osalevad „Tööle kaasa!” päeval ja „Õpime koos” projektis.
- 7.–9. klassi õpilased osalevad karjäärinõustamisel.

- 7.–8. klassil on koostöös Töötukassaga vähemalt kaks korda aastas karjääriõpetuse teemat puudutav klassijuhatajatund.
- 9. klassis toimuvad koostöös Rakvere Riigigümnaasiumi ja Rakvere Ametikooliga erialasid tutvustavad kohtumised ja/või õppepäevad.
- Kool tunnustab õpilasi, õpetajaid, lastevanemaid ja vilistlasi karjääriteadlikkust toetavate tegevuste eest.
- Õpilased osalevad erinevates riigisisestes ja rahvusvahelistes projektides. 8. ja 9. klassis toimub kursus “Ettevõtlikuna töömaailmas”.

▪ **keskkond ja jätkusuutlik areng,**

millega taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning väärtustades jätkusuutlikkust, on valmis leidma lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele.

Üldised põhimõtted

Õpilast suunatakse aru saama loodusest kui terviksüsteemist, inimese ja teda ümbritseva keskkonna vastastikustest seostest ning inimese sõltuvusest loodusressurssidest; inimkonna kultuurilise, sotsiaalse, majandusliku, tehnoloogilise ja inimarengu erinevate tunnuste vastastikusest seotusest ning inimtegevusega kaasnevatest mõjudest.

Õpilane õpib väärtustama bioloogilist, maastikulist ja kultuurilist mitmekesisust ning ökoloogilist jätkusuutlikkust ning arutlema keskkonnaprobleemide üle nii kodukoha, ühiskonna kui ka üleilmsel tasandil, kujundama isiklikke keskkonnavalaseid seisukohti ning pakkuma lahendusi keskkonnaprobleemidele.

Õpilane on valmis võtma vastutust jätkusuutliku arengu eest, kasutama loodussäästlikke ja jätkusuutlikku arengut toetavaid tegutsemisviise; hindama ning vajaduse korral muutma oma tarbimisvalikuid ja eluviisi.

Läbiva teema käsitlemine I kooliastmes tugineb õpilase kogemustele, igapäevaelu nähtustele ning looduse vahetule kogemisele.

Õppe ja kasvatus kaudu taotletakse õpilase keskkonnataju kujunemist, pööratakse tähelepanu kodu- ja kooliümbruse keskkonnaküsimustele ning tegutsemisviisidele, mille abil on keskkonnaprobleeme võimalik ära hoida ja lahendada.

Toetavad tegevused

- Õuesõppe- ja liikumistunnid toimuvad koolimaja lähiümbruse loodusega tutvumiseks.
- Õpilased kasvatavad keskkonnateadlikkust prügi korjates, liigiti kogumises klassis, koolis ja kodus.
- Praktilised tegevused aitavad väärtustada taaskasutust.
- Iga klass osaleb loodushoiuga seotud õppekäikudel. Koolipere kasutab vett ja elektrit säästlikult.
- Koolisöökla aitab kujundada teadlikke ja säästlikke toitumisharjumusi.
- Kooli kutsutakse spetsialiste, kes tutvustavad säästva arengu ja keskkonnakaitsega seotud teemasid.
- Kool osaleb maailmakoristuspäeval ja “Teeme ära!” talgupäeval.

Läbiva teema käsitlemine II kooliastmes keskendub peamiselt koduümbruse ja Eesti keskkonnaprobleemide käsitlemisele.

Arendatakse tahet osaleda keskkonnaprobleemide ärahoidmises ja lahendamises ning kujundatakse keskkonnavalast otsustamisoskust.

Arendatakse säästvat suhtumist ümbritsevasse ja elukeskkonda väärtustamist, õpitakse teadvustama end tarbijana ning toimima keskkonda hoidvalt.

Toetavad tegevused

- Iga klass osaleb keskkonnavalaselt õppekäikudel. Kool teeb koostööd taaskasutuskeskusega.
- Kool teeb koostööd globaalset ebavõrdust leevendava organisatsiooniga Mondoga.
- Kooli kutsutakse spetsialiste, kes tutvustavad säästva arengu ja keskkonnakaitsega seotud teemasid.
- Õpilased koguvad prügi liigiti, koolis on sorteerimiskonteinerid.
- Kool suunab õpilasi tarbimist vähendama ja elektrit, vett, toitu, riideid jne säästlikult kasutama.
- Õpilased õpivad tootemärgistusi lugema ja mõistma.
- Koolis toimuvad taaskasutuslaadad.
- Kool suunab õpilasi keskkonnasäästlike transpordivahenditega kooli tulema.
- Õpilased osalevad maailmakoristuspäeval ja "Teeme ära!" talgupäeval.

Läbiva teema käsitlemine III kooliastmes keskendub kohalike ning globaalsete keskkonna- ja inimarenguprobleemide käsitlemisele.

Eesmärk on kujundada arusaama loodusest kui terviküsteemist, looduskeskkonna haprusest ning inimese sõltuvusest loodusvaradest ja -ressurssidest.

Õppemeetoditest on kesksel kohal aktiivõppemeetodid: rühmatööd, juhtumiuuringud, arutelud ning rollimängud.

Õpitavad teadmised, oskused ja hoiakud loovad eeldused oma elukeskkonda vastutustundliku ning säästva suhtumise kujunemiseks ning eetiliste, moraalsete ja esteetiliste aspektide arvestamiseks igapäevaelu probleemide lahendamisel.

Toetavad tegevused

- Õpilased külastavad maakonna ettevõtteid.
- Iga klass osaleb keskkonnavalaselt õppekäikudel.
- Maailmahariduse filmide vaatamine aitab kaasa õpilaste keskkonnateadlikkusele.
- Õpilased valmistavad projektitööna looduskosmeetikat.
- Kool teeb koostööd taaskasutuskeskusega.
- Loovtöö teemad on seotud keskkonnasäästlikkuse ja taaskasutusega.
- Õpilased õpivad tootemärgistusi lugema ja mõistma.
- Kooli kutsutakse spetsialiste, kes tutvustavad säästva arengu ja keskkonnakaitsega seotud teemasid.
- Õpilased koguvad prügi liigiti, koolis on sorteerimiskonteinerid.
- Kool suunab õpilasi tarbimist vähendama ja elektrit, vett, toitu, riideid jne säästlikult kasutama.
- Koolis toimuvad taaskasutuslaadad.
- Kool suunab õpilasi keskkonnasäästlike transpordivahenditega kooli tulema.
- Õpilased osalevad maailmakoristuspäeval ja "Teeme ära!" talgupäeval.

▪ **kodanikualgatus ja ettevõtlikkus,**

millega taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning

kodanikualgatuse tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ning toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele.

Üldised põhimõtted

Õpilast suunatakse väärtustama ühiselu demokraatlikku korraldamist, koostööd, kodanikualgatust ja vabatahtlikkusel põhinevat tegutsemist ning konfliktide rahumeelset ja vägivallatut lahendamist; olema algatusvõimeline ja ettevõtlik, kujundama isiklikke seisukohti ning neid väljendama.

Õpilane õpib tundma ja kaitsma enda ja teiste õigusi ning mõistma nendega kaasnevat vastutust ja kohustusi; mõistma avaliku, ettevõtlus- ja mittetulundussektori seoseid ning toimimist.

Õpilane mõistab enda kui üksikisiku rolli ühiskonnas ning omandab oskusi osaleda otsustamisprotsessides, saab aru ettevõtluse rollist ühiskonnas ning suhtub positiivselt ettevõtlusesse ja selles osalemisesse.

Läbiva teema käsitlemisel I kooliastmes on keskne saada koostöö ja ühiste otsuste tegemise kogemusi. Selle viisid on õpilaste vabatahtlik tegevus, nt talgutöö, ühisürituste korraldamine vms.

Lähtudes paikkonna võimalustest, tutvustatakse õpilasele kodukandi ettevõtteid, noorteühinguid ja teisi vabatahtlikke organisatsioone või huvirühmi, kes korraldavad kogukonnas üldkasulikke tegevusi, milles õpilased saavad osaleda.

Toetavad tegevused

- Õpetajad kaasavad erinevate elualade esindajaid ainetundidesse.
- Iga lend või kooliaste korraldab aastas ühe heategevusliku suunitlusega ürituse, mille käigus tutvuvad õpilased vabatahtliku tegevuse ja tööga.
- Kool tunnustab õpilasi, õpetajaid, lastevanemaid ja vilistlasi karjääriteadlikkust toetavate tegevuste eest.

Läbiva teema käsitlemisel II kooliastmes on oluline toetada õpilase initsiatiivi ning pakkuda talle võimalusi ja abi ühisalgatusteks.

Õpilasi innustatakse iseseisvalt tegutsema ühise eesmärgi nimel ning võtma sellega kaasnevat vastutust ja kohustusi.

Oluline on suunata õpilasi leidma jõukohastele probleemidele loominguulisi lahendusi ning aidata neil kogeda koos tegutsemise kasulikkust ja vajalikkust.

Toetavad tegevused

- Iga klass külastab õppeaasta jooksul vähemalt ühte ettevõtet või ametivaldkonda kas füüsiliselt või videotuuri raames, et tutvuda vastava valdkonna tööga. Klassijuhataja kutsub igal aastal vähemalt ühe külalise, kes tutvustab oma ametit, tunni võib vajadusel asendada Tagasi Kooli e-tundide vaatamisega.
- Kool kaasab lastevanemaid, vilistlasi jt külalisi tundide andmisesse ja ürituste korraldamisesse. Õpilased saavad vähemalt korra aastas mängida vastavalt kooliastmele ettevõtlusmänge. Õpilased loovad minifirmad ja korraldavad erinevaid laatasid.
- Kool tunnustab õpilasi, õpetajaid, lastevanemaid ja vilistlasi karjääriteadlikkust toetavate tegevuste eest.

Läbiva teema käsitlemine III kooliastmes keskendub avaliku, tulundus- ja mittetulundussektori toimimisele ning nende seoste.

Tähtsal kohal on riigi demokraatliku valitsemise korraldus ning üksikisiku või huvirühma osalemis- ja mõjutamisvõimalused kohaliku ja ühiskonna tasandi otsuste tegemisel.

Kodanikualgatuse ning vabatahtlikuna tegutsemise mõistmiseks ja motiveerimiseks ning ettevõtlikkuse arendamiseks tutvustatakse õpilasele võimalusi osaleda tegevustes paikkonna hüvanguks ning teda julgustatakse neis tegevustes osalema.

Toetavad tegevused

- Iga klass külastab õppeaasta jooksul vähemalt ühte ettevõtet või ametivaldkonda kas füüsiliselt või videotuuri raames, et tutvuda vastava valdkonna tööga. Klassijuhataja kutsub igal aastal tundi vähemalt ühe külalise, kes tutvustab oma ametit, tunni võib vajadusel asendada Tagasi Kooli e-tundide vaatamisega.
- Kool kaasab lastevanemaid, vilistlasi jt külalisi tundide andmisesse ja ürituste korraldamisesse. Õpilased saavad vähemalt korra aastas mängida vastavalt kooliastmele ettevõtlusmänge. Kool tunnustab õpilasi, õpetajaid lastevanemaid ja vilistlasi karjääriteadlikkust toetavate tegevuste eest.
- 8. ja 9. klassis toimub kursus “Ettevõtlikuna töömaailmas”.
- Toimuvad õppekäigud erinevatesse riigiasutustesse.

▪ **kultuuriline identiteet,**

millega taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumislaadi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast ning kes väärtustab oma kultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis.

Üldised põhimõtted

Õpilast suunatakse mõistma ennast kultuuri kandjana, edasivijjana ja kultuuride vahendajana; aru saama kultuuridevahelise suhtlemise ja koostöö tähtsusest ühiskonna jätkusuutlikkuse kujundajana.

Õpilane on salliv ja suhtub lugupidavalt teiste kultuuride esindajatesse ning nende tavadesse ja loomingsusse, taunib diskrimineerimist; õpib tundma ning väärtustama oma ja teiste kultuuride pärandit ja eripära, toetudes ühelt poolt erinevates õppeainetes õpitule ning seda üldistades, teiselt poolt ka omaalgatuslikult loetule, nähtule ja kogetule; teadvustab ning õpib tundma mineviku ja nüüdisaja ühiskondade kultuurilist mitmekesisust.

Ainetundides omandatakse teadmisi kultuuride, sealhulgas eesti rahvuskultuuri, kujunemise ja vastastikku rikastavate mõjutuste kohta.

Läbiva teema käsitlemisel I kooliastmes on oluline pakkuda õpilasele võimalust osaleda oma kultuurikeskkonna tavades ja kogeda sellega seonduvaid emotsioone.

Õpilasel aidatakse jõuda mõistmiseni, et teatud tavad ja kombed on omased teatud kultuurile.

Õppe ja kasvatusena kujundatakse meie kultuuriruumis üldiselt tunnustatud käitumis- harjumusi, toetatakse uudishimu uue ja erineva suhtes ning positiivset suhtumist sellesse.

Õpilaste erinevaid kogemusi kokku viies saavutatakse üldpilt oma kultuurist ja selle kokkupuudetest teiste kultuuridega.

Toetavad tegevused

- Õpilased tutvuvad paikkonna kultuuriloo ainetundides. Õpilased osalevad projektides, teevad loovtöid ja uurimusi.
- Iga klass osaleb õppekäikudel.
- Koolipere tähistab kadri- ja mardipäeva, jõule, vastlapäeva, riiklikke tähtpäevi.

- Õppekavas käsitletakse teiste kultuuride tähtpäevi, sidudes need erinevate ainetundidega.
- Teatri-, kontserdi-, muuseumikülastused, loengud, vestlused aitavad kasvatada õpilast kui teadlikku kultuuritarbijat ja laiendavad kultuurilist silmaringi.
- Õpilased väärtustavad ja hoiavad oma kooli traditsioone.

Läbiva teema käsitlemisel II kooliastmes on tähtis kujundada positiivseid hoiakuid erinevate kultuuride ja inimeste suhtes ning vältida eelarvamusliku suhtumise kujunemist. Õpitakse austama erisusi ja hindama neid kui kultuurilist mitmekesisust ning kultuuride vastastikuse rikastamise vahendit.

Õppes ja kasvatases leitakse võimalusi, kus õppija saab rakendada oma teadmisi ja oskusi oma kultuuri tutvustamiseks koolide- ja rahvusvaheliste projektide kaudu.

Toetavad tegevused

- Õpilased tutvuvad paikkonna kultuurilooga projektinädalatel ja ainetundides. Iga klass osaleb õppekäikudel.
- Koolipere tähistab kadri- ja mardipäeva, jõule, vastlapäeva, riiklikke tähtpäevi.
- Õpilased austavad kultuurilist mitmekesisust.
- Teatri-, kontserdi-, muuseumikülastused, loengud, vestlused aitavad kasvatada õpilast kui teadlikku kultuuritarbijat ja laiendada silmaringi.
- Õpilased esitlevad oma loov- ja projektitöid.
- Õpilased väärtustavad ja hoiavad oma kooli traditsioone.

Läbiva teema käsitlemisel III kooliastmes on keskne aidata õpilasel mõista, et omaenda tugev kultuuriline identiteet toetab teda teistes kultuurides orienteerumisel.

Õpilasele pakutakse erinevaid võimalusi omandada kogemusi ning süvendada teadmisi teistest kultuuridest, saada elamusi erinevatest kunsti- ja kultuurivaldkondadest, sealhulgas võimalust kaasa lüüa kohalike kultuurisündmuste ettevalmistamises ja korraldamises.

Toetavad tegevused

- Õpilased tutvuvad paikkonna kultuurilooga projektinädalatel ja ainetundides.
- Õpilased koostavad oma kodukoha kultuurilooga seotud loovtöid.
- Iga klass osaleb õppekäikudel.
- Koolipere tähistab kadri- ja mardipäeva, jõule, vastlapäeva, riiklikke tähtpäevi.
- Õpilased austavad kultuurilist mitmekesisust ja tähistavad teiste kultuuride tähtpäevi.
- Õpilased osalevad õpilasvahetuses, ekskursioonidel välismaale.
- Teatri-, kontserdi-, muuseumikülastused, loengud, vestlused aitavad kasvatada õpilast kui teadlikku kultuuritarbijat ja laiendada silmaringi.
- Õpilased esitlevad oma loov- ja projektitöid.
- Õpilased väärtustavad ja hoiavad oma kooli traditsioone.

▪ **teabekeskond,**

millega taotletakse õpilase kujunemist teabeteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat teabekeskonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ning toimida selles oma eesmärkide ja ühiskonnas omaksvõetud kommunikatsioonieetika järgi.

Üldised põhimõtted

Õpilast suunatakse mõistma vahetu ja vahendatu sarnasusi ning erinevusi; õpetatakse valima sobivat suhtlusregistrit ning sidekanalit olenevalt olukorrast ja vajadusest ning määrama oma teabevajadusi ja leidma sobivat teavet.

Õpilane õpib tundma ja kasutama tõhusaid teabeotsingumeetodeid, mis hõlmavad erinevaid teavikuid ja teabekeskondi, ning arendama kriitilise teabeanalüüsi oskust.

Läbiva teema käsitlemisel I kooliastmes on keskmes õpilase igapäevane teabekeskond.

Õpetaja abil ja kaaslaste toel harjutakse kirjeldama oma tegevust teabekeskonnas.

Õpilane õpib mõistma temale suunatud teadete suhtlusesmärki ning eristama olulisi teateid ebaolulistest.

Samuti harjub õpilane mõistma, millised reeglid kehtivad privaatses ja millised avalikus ruumis, sealhulgas internetis.

Läbiva teema rõhuasetused toetavad I kooliastmes inimeseõpetuse, emakeele ning teiste õppeainete kaudu toimuvat suhtlemisuskuste kujundamist.

Õpilase eakohast meediakasutust arvestades pööratakse rohkem tähelepanu visuaalsele meediale ning visuaalse teksti analüüsile.

Toetavad tegevused

- Igal õpilasel on oma arvutikasutaja konto, millega ta saab siseneda kõigisse rakvererk-domeenis olevatesse arvutitesse.
- Õpilased tunnevad virtuaalsuhtluse reegleid.
- Õpilased oskavad QR-koodi kasutada.
- Õpilased oskavad luua lihtsat digisisu.
- Õpilased tunnevad multimeediavahendeid.

Läbiva teema käsitlemisel II kooliastmes on käsitluse keskmes avalikus ja privaatses ruumis toimimise seaduspärasused ning põhiliste kommunikatsiooniformaatide tundmaõppimine.

Õpilane harjub internetis liikudes eristama avalikku ja isiklikku sfääri ning valima selle põhjal õiget suhtlusviisi.

Teise kooliastme jooksul harjutakse lugema ja kuulama uudist kui üht ajakirjanduse põhilist tekstiliiki, hindama selle kvaliteeti.

Toetavad tegevused

- Õpilased kasutavad sotsiaalmeediat oskuslikult.
- Õpilased tunnevad veebivestluste head tava.
- Õpilane oskab vastavalt virtuaalsuhtluse olukorrale valida sobivad keelelised vahendid.

Läbiva teema käsitlemisel III kooliastmes õpitakse mõistma ja analüüsima meedia rolle ühiskonnas, sealhulgas majanduselusel, ning kasutama meediat teabeallikana.

Senisest olulisemaks muutub teabe usaldusväärsuse kriitiline hindamine, kuna õpilane hakkab leitud teavet järjest rohkem kasutama isiklike otsuste tegemiseks.

Õpetus- ja kasvatustöös aitavad õpetajad õpilasel mõista internetis leiduvaid võimalusi ja ohte ning ennast ja oma privaatsust kaitsta; iseseisev teabeotsing muutub õpilasele harjumuspäraseks.

Läbiva teema käsitlemine loob võimalused analüüsida meediaga seotud problemaatilisi olukordi, näiteks eraellu sekkumine, väärteabe edastamine, huvide kahjustamine, kallutatud teabe edastamine vms.

Toetavad tegevused

- Õpilased tutvuvad erinevate teabekeskondade ja otsingumootoritega.
- Õpilased oskavad eristada avalikku ja privaatset, usaldusväärset ja mitteusaldusväärset infot.
- Õpilased tunnevad netiketi head tava.

- Õpilased osalevad infokraanide sisuloomes ja jälgivad kooli sotsiaalmeediakontot.
- Õpilased kasutavad klassi infokanaleid.

▪ **tehnoloogia ja innovatsioon,**

millega taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.

Üldised põhimõtted

Õpilast suunatakse omandama teadmisi tehnoloogiate toimimise ja arengusuundade kohta erinevates eluvaldkondades; mõistma tehnoloogiliste uuenduste mõju inimeste töö- ja eluviisile, elukvaliteedile ning keskkonnale nii tänapäeval kui ka minevikus.

Õpilane saab aru tehnoloogiliste, majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste uuenduste vastastikustest mõjudest ning omavahelisest seotusest.

Õpilane mõistab ja oskab kriitiliselt hinnata tehnoloogilise arengu positiivseid ja negatiivseid mõjusid ning kujundada kaalutletud seisukohti tehnoloogia arengu ja selle kasutamisega seotud eetilistes küsimustes.

Õpilane oskab kasutada info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat (edaspidi IKT) eluliste probleemide lahendamiseks ning oma õppimise ja töö tõhustamiseks.

Õpilases arendatakse loovust, koostööoskusi ja algatusvõimet uuenduslike ideede rakendamisel erinevates projektides.

Läbiva teema käsitlemisel I kooliastmes õpitakse tundma infotehnoloogia kasutamise põhivõtteid. Soovitatakse kasutada eelkõige frontaalset õpetamismeetodit ning mängulisi arvutiprogramme. Vastavalt õppetöö spetsiifikale ja vajadustele kasutavad õpilased ainetundides oma nutiseadet.

Läbiva teema käsitlemine II kooliastmes põhineb eelkõige kooli- ja õppetööga seonduvatel praktilistel ja/või mängulistel ülesannetel, mis eeldavad tehnoloogia rakendamist erinevates ainetundides või huvitegevuses.

Arvutipõhises õppes on soovitatav kasutada rühmatööd ja aktiivõppemeetodeid.

Läbiva teema käsitlemine III kooliastmes kujundab IKT rakendamise pädevusi igapäevaelus ja õpingutes.

Nende pädevuste kujundamiseks tuleb erinevate õppeainete õpetajatel lõimida oma ainetundidesse IKT-l põhinevaid meetodeid ja töövõtteid.

Lisaks arvutiklassis peetud ainetundidele on III kooliastmes soovitatav kasutada nüüdisaegseid IKT vahendeid ka kodutööde ja õuesõppe puhul.

Toetavad tegevused

- Õpilased osalevad rühma- ja meeskonnatöös Google Drive'is, Canvas, Padletis jt.
- Õpetajad kasutavad õppetöös erinevaid digikeskkondi: Google Meet, Zoom, Google Classroom, Quizlet, Opiq jt.
- Õpilased harjutavad ainetundides elektroonilisteks eksamiteks ning tasemetöödeks EIS-i keskkonnas.
- Õpilased oskavad oma nutiseadet õppetööks kasutada.

▪ **tervis ja ohutus,**

millega taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele.

Üldised põhimõtted

Tervisekasvatus põhineb õpilaste tervisega seonduvate teadmiste ja hoiakute ning sotsiaalsete toimetulekuoskuste arendamisel. Seda toetab tervist edendava kooli põhimõtete rakendamine koolis.

Arendatakse õpilase terviseteadlikkust, sealhulgas oma tervise ja turvalise käitumise väärtustamist.

Õpilast õpetatakse kasutama oma teadmisi, enesega toimetuleku oskusi ning üldiseid sotsiaalseid oskusi enda ja teiste turvalisuse, sealhulgas turvalise koolikeskkonna kujundamiseks.

Õpilane teadvustab oma otsuste ja käitumise ning selle tagajärgede seost tervise ja turvalisusega, oskab leida ning kasutada usaldusväärset terviseteadet ja abiteenuseid.

Õpilane oskab hinnata keskkonna mõju oma tervisele.

Ohutuse valdkonnas õpetatakse käituma ohutult liiklus-, tule-, veeohu ja teiste keskkonnast tulenevate ohtude puhul ning otsima vajaduse korral abi.

Õpilast suunatakse tundma eri liiki ohuallikate ja ohtlike olukordade olemust ning nende võimalikku tekkemehhanismi, vältima ohuolukordadesse sattumist ja kujundama turvalisele kooli- ja kodukeskkonnale ning liiklusohutusele suunatud hoiakuid ning käitumist.

Õpilane omandab teadmisi ning oskusi käitumiseks ohu- ja kriisiolukordades.

Õpilases kujundatakse õiget liikluskäitumist ja harjumust järgida liikluses kehtivaid norme ning arvestada kaasliiklejatega.

Õpilane õpib tundma ja väärtustama liikluse ning ohutuse reeglitest tulenevaid õigusi, kohustusi ja vastutust.

Läbiva teema käsitlemisel I kooliastmes pannakse rõhk tervislike ja ohutute käitumisviiside kujundamisele.

Õppija omandab eakohased teadmised ja oskused seonduvalt nii tervise füüsilise, vaimse, emotsionaalse kui ka sotsiaalse aspektiga, mille käigus kujuneb tervist väärtustav hoiak.

Selles vanuses on tähtis, et õpilane mõistaks ohu olemust ja selle tekkepõhjuseid oma igapäevases keskkonnas ning omandaks oskused käituda ohutult ja turvaliselt.

Õppemeetoditest on rõhk jutustustel, aruteludel, rühmatöödel, demonstratsioonidel, rollimängudel ja käitumise modelleerimisel.

Toetavad tegevused

- Õpilased tegelevad teemaga nii eesti keele, loodusõpetuse, inimeseõpetuse kui ka kehalise kasvatuses tunnis.
- Tervislike eluviiside praktilisi töötubasid korraldavad kooliõde, MTÜ Punane Rist, lastevanemad jt selle ala spetsialistid.
- Toimuvad liiklusohutuse tunnid, jalgratturi koolitus ja helkuritunnid.
- Õpilased tutvuvad Päästeameti ja politsei tööga, külastavad politseimuuseumi.
- Õpilased õpivad oma linnas ohutult liiklema.
- Liikuma kutsuva kooli mängu-, tantsu-, palli-, jooga- ja õuevahetunnid, õuesõpperada ärgitavad õpilasi rohkem liikuma.
- Õpetajad tähtsustavad õuesõpet.
- Koolis toimuvad liikumist ja sportimist propageerivad projektid.
- Õpetajad kutsuvad õpilastega kohtuma tuntud sportlasi.
- Igal aastal toimub vaimse tervise nädal.

Läbiva teema käsitlemisel II kooliastmes pööratakse teadmiste ja oskuste kujundamise kõrval tähelepanu eelkõige väärtushinnangute kujundamisele, õpetuse elulähedusele ja käitumise, millega kaasnevad vigastused, ohu tekkimine, alkoholi jt uimastite kuritarvitamine, suitsetamine, seksuaalne riskikäitumine, ebatervislik toitumine, vähene kehaline aktiivsus ja kehaline ülekoormus, ärahoidmisele.

Õppemeetoditest sobivad aktiivõppemeetodid, arutelu, rühmatöö, rollimängud ja demonstratsioonid.

Õppetööd ainetundides saavad täiendada noortelt noortele metoodikal põhinevad tunnivälised projektid.

Toetavad tegevused

- Kool osaleb liiklusohutusprogrammis “Peatu, vaata, veendu!” ning KEAT (Kaitse End ja Aita Teisi) programmis.
- Tervislike eluviiside praktilisi töötube korraldavad kooliõde, MTÜ Punane Rist, lastevanemad jt selle ala spetsialistid.
- Õpilased tegelevad teemaga ainetundides ja klassijuhatajatundides.
- Liikuma kutsuva kooli programmi sportlikud vahetunnid ja õuevahetunnid ärgitavad õpilasi rohkem liikuma.
- Toimuvad ülekoollilised sportlikud tegevused, matkad, orienteerumispäevad, lõbusad liikuma kutsuvad tegevused.
- Aineõpetajad kutsuvad kooli külalisesinejaid, kes tutvustavad tervislikku eluviisi ja vähem tuntud spordialasid. Oma kooli õpilased teevad kaaslastele praktilisi tunde ja töötubasid.
- Õpetajad tähtsustavad õuesõpet.
- Kool teeb koostööd kogukonna organisatsioonidega.
- Õpilased mõistavad vaimse tervise tähtsust.

Läbiva teema käsitlemisel III kooliastmes pööratakse tähelepanu tervist ja ohutust väärtustavate hoiakute kujundamisele ning tervisliku ja ohutu käitumise oskuste arendamisele. Õppemeetoditest on kesksel kohal aktiivõppemeetodid, diskussioon, juhtumianalüüsid, rühmatöö, uurimisprojektid ja rollimängud. Tähtsal kohal on klassivälised ennetusprogrammid ning õpilaste kaasamine tervist edendavatesse ja ümbritseva turvalisust suurendavatesse tegevustesse.

Toetavad tegevused

- Õpilased tegelevad teemaga ainetundides ja klassijuhatajatundides.
- Aineõpetajad käsitlevad tundides interneti turvalisuse teemat.
- Õpilased teevad loovtöid ja projekte, mis käsitlevad tervisega seotud teemasid.
- Õpilased osalevad õppekäikudel.
- Kool teeb koostööd kogukonna organisatsioonidega. Õpilased mõistavad vaimse tervise tähtsust.
- Liikuma kutsuva kooli sportlikud vahetunnid ja õuevahetunnid ärgitavad õpilasi rohkem liikuma.
- Toimuvad ülekoollilised sportlikud tegevused, matkad, orienteerumispäevad, lõbusad liikuma kutsuvad tegevused.
- Õpetajad kutsuvad kooli külalisesinejaid, kes tutvustavad tervislikku eluviisi ja vähem tuntud spordialasid.

- Oma kooli õpilased korraldavad kaaslastele praktilisi tunde ja töötubasid.
- Kool teeb koostööd noorkotkaste ja kodutütardega.

▪ **väärtused ja kõlblus,**

millega taotletakse õpilase kujunemist kõlbliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral.

Üldised põhimõtted

Õpilast suunatakse tunnustama väärtusi, kõlblisi norme ja viisakusreegleid; õpetatakse analüüsima süstemaatiliselt kõlblisi norme ja väärtusi ning arutlema üldtunnustatud eetiliste printsiipide üle ja neid omaks võtma.

Õpilane õpib juhinduma oma käitumises neist põhimõtetest ning hindama iseenda ja kaasinimeste käitumist nende alusel.

Õpilane osaleb kollektiivi käitumisreeglite väljatöötamises ning järgib neid.

Õpilane õpib reflekteerima nii iseenda kui ka kaasinimeste käitumispõhimõtteid, kasutades kõlbliste konfliktide lahendamise ning vastutustundlike valikute tegemise oskusi.

Läbiva teema käsitlemisel I kooliastmes on rõhk iseenda tundmaõppimisel, heade kommete omandamisel ja sellise klassikollektiivi kujundamisel, kus peetakse oluliseks õiglust, ausust, hoolivust, sallivust, inimväärikust, lugupidamist enda ja teiste vastu, lubaduste pidamist ja rahvuslikkust.

Õppemeetoditest on esikohal töö jutustustega, rollimängud, arutelud ja õpetaja selgitused, mille vältel õpitakse oma kogemusi teadvustama ning oma tegutsemist jälgima ja reflekteerima.

Läbiva teema käsitlemisega II kooliastmes teadvustatakse ja mõtestatakse kõlblisi norme ning kujundatakse sallivust ja lugupidamist erinevate inimeste vastu.

Erinevaid vaatenurki pakkuva käsitluse kaudu taotletakse õpilase isiklike seisukohtade kujunemist ühiskonnas üldtunnustatud normide põhjal.

Õpilase mõttearendustesse suhtutakse paindlikult, jättes õpilasele võimaluse säilitada oma arvamus.

Õppemeetoditest on kesksel kohal lugude analüüs, aktiivõppemeetodid: rühmatöö, konfliktsete juhtumite arutelu ning rollimängud.

Õppevara kaudu tutvustatakse õpilasele positiivseid kõlblisi eeskujusid ja ideaale.

Igapäevases koolielus pakutakse võimalusi rakendada omandatud teadmisi.

Läbiva teema käsitlemine III kooliastmes toob selgemalt esile väärtushinnangute ja kõlbliste normide ühiskondliku ning ajaloolis-kultuurilise mõõtme.

Erinevate maailmavaadete ja religioonide tutvustamisega toetatakse sallivuse ja lugupidava suhtumise ning maailmavaatelistes küsimustes orienteerumise oskuste kujunemist.

Eri allikatest teabe kogumisega, erinevates õppeainetes käsitletu ning kogemuste põhjal juhitakse õpilasi arutlema väärtuste ja kõlblisuse teemade üle, võrdlema erinevaid seisukohti ja põhjendama oma seisukohti, pidades silmas eelarvamusteta, taktitundelist, avatud ja lugupidavat suhtumist erinevatesse arusaamadesse.

Sobilik on teha uurimisprojekte, mis võimaldavad käsitleda küsimusi sügavamalt ja mitmekülgsemalt.

Toetavad tegevused kõikides kooliastmetes

- Koolipere tähistab riiklikke, rahvakalendri ja kooliga seotud tähtpäevi.
- Õpilased esinevad kooli kontsertidel.
- Toimuvad erinevad mälumängud.

- Õpilased osalevad omaloomingupäeval.
- Koolis korraldatakse looduskeskkonda väärtustavaid projekte.
- Õpilased esitlevad oma töid näitustel.
- Õpilased osalevad projektides ja konkurssidel.
- Koorilaulukultuuri arendamiseks osalevad koorid laulupidudel, laulupäevadel, konkurssidel, festivalidel.
- Koolis väärtustatakse liikumist, teatri- ja muuseumikülastusi, õppekäikudel, kooris osalemist.
- Õpilased kaitsevad kooli au maakondlikel ja vabariiklikel koolispordivõistlustel. Kool on liitunud KiVa programmiga.
- Õpilased loovad, väärtustavad ja hoiavad Rakvere Reaalkooli traditsioone.
- Kool korraldab lastevanemate kooli.
- Õpetajad kaasavad lastevanemaid ja vilistlasi kooliellu.

Õppetegevus ja selle tulemused kujundatakse tervikuks lõimingu kaudu. Lõimingu eesmärk pakkuda õpilastele motiveeritud õppimist, seostada teadmisi õpilasest ja tema huvidest lähtuvalt ning soodustada sellega õpilase aktiivsust.

Õpetuse lõimimiseks luuakse

- ainetevaheline seos – ühendatakse erinevate õppeainete õppesisu elemendid;
- ajaline kooskõla – kaht iseseisvat õppeainet seostatakse ajaliselt, ühes aines õpitu toetab teises õppeaines õpitavat;
- õppeainete kombinatsioon – luuakse seoseid kahe või enama õppeaine vahel;
- teemakeskne lõiming – lõimitakse erinevaid õppeaineid ja läbivaid teemasid ühiste temaatiliste rõhuasetuste, õppeülesannete ja viiside abil.

Lõimingu õnnestumiseks on oluline õpetajatevaheline koostöö.

Lõiming on tegevus, mis eeldab

- õpilaskeskset õppetegevust;
- õpilaste aktiivsust ja motiveeritust;
- päheõppimise vähendamist;
- leidmist, lahendamist ja lahenduste põhjendamist;
- kriitilist ja mõtestatud õppimist;
- õppimise seostamist reaalse eluga;
- arutelusid ja suhtlemist;
- tänapäevaseid õpetamise meetodeid: uurimusliku õppe ja probleemõppe kasutamist.

8. Hindamise põhimõtted ja korraldus

8.1. Õppimist toetav hindamine (ÕTH)

ÕTH on õpilase ja õpetaja vaheline koostöine õppimise protsess. Omavahel on põimitud õppimine, õpetamine ja hindamine. See sisaldab info kogumist õppija tasemest; saadud info analüüsi, lähtudes eesmärkidest; info kasutamist, et vajadusel muuta õppeprotsessi; motiveerivat, suunavat tagasisidet.

Tagasiside kujundab õppijatest ennastjuhtivad õppijad, aitab õpilastel võtta vastutust oma õppimise eest ja arendab õppeprotsessi kui tervikut (eesmärgistamine, teabe kogumine, tagasisidestamine, enesehindamine).

8.2. Õppeprotsessi arendamine

Eesmärgistamine – õppijad kaasatakse eesmärgistamisse, õppeprotsessi, tagasiside andmisse. Õppimisel on olulised nii ainealased kui ka aineülesed eesmärgid.

Motiveerimine – rakendatakse mitmekesiseid õppemeetodeid, elulisi ja diferentseeritud õppeülesandeid, koostöös õppimist.

Õppe- ja hindamismeetodid on omavahel tihedalt põimunud.

Süsteemaatiline teabe kogumine – infot saab koguda mitmeid meetodeid kasutades (arengumapp, õpimapp või individuaalne hinnanguleht jms).

Õppeprotsessi jooksul saadud tulemusi kasutatakse protsessi paremaks muutmisel, suunamisel, eesmärkide täpsustamisel.

Tagasisidestamine – õppetegevuse käigus saab õpilane õpetajalt, kaaslastelt või enesehinnangu abil suulist ja/või kirjalikku tagasisidet.

Tagasiside andmisel lähtub õpetaja õpilase arengust ja kokkulepitud kriteeriumitest ning annab soovitusi edaspidisteks tegevusteks.

Ennastjuhtiva õppija kujunemine – regulaarne tagasiside, enese ja kaasõpilaste hindamine ning eneseanalüüs aitavad õpilasel kujuneda ennastjuhtivaks õppijaks (vt joonis).

Joonis. Ennastjuhtiva õppija kujunemine (Tartu Forseliuse Kool)

8.3. Hindamise korraldus

Rakvere Reaalkooli õpilaste hindamise, järgmise klassi üleviimise ning klassikursust kordama jätmise alused, tingimused ja kord on sätestatud kooli hindamisjuhendis.

9. Õpilaste ja vanemate teavitamise ja nõustamise korraldus

9.1. Klassi- või aineõpetajad jälgivad õpilase arengut ja toimetulekut koolis ning vajaduse korral kohandavad õpet vastavalt õpilase vajadustele. Õpilase võimete ja annete kõrgeimale võimalikule tasemele arendamiseks selgitatakse välja õpilase individuaalsed õpivajadused, valitakse sobivad õppemeetodid ning korraldatakse vajadusel diferentseeritud õpet. Õpilasele, kellel tekib ajutine mahajäämus eeldatavate õpitulemuste saavutamisel, määratakse täiendav juhendamine väljaspool õppetunde.

9.2. Kool nõustab vajaduse korral õpilase vanemat õpilase arengu toetamises ja kodus õppimises.

9.3. Kool teavitab õpilasi ja vanemaid edasiõppimisvõimalustest ning tagab õpilastele karjääriõppe, -info või -nõustamise kättesaadavuse.

9.4. Kool tagab õpilasele ning vanematele teabe kättesaadavuse õppe ja kasvatuse korralduse kohta ning juhendamise ja nõustamise õppetööd käsitlevates küsimustes. Peamised õppeteemad, vajalikud õppevahendid, hindamise korraldus ja planeeritavad üritused tehakse õpilasele teatavaks trimestri või poolaasta algul.

10. Põhikooli lõpetamine

10.1. Rakvere Reaalkooli lõpetab õpilane, kellel õppeainete viimased aastahinded on vähemalt rahuldavad, kes on kolmandas kooliastmes sooritanud loovtöö ning kes on sooritanud vähemalt rahuldava tulemusega eesti keele ja matemaatika eksami ning ühe eksami omal valikul.

10.2. Põhikooli lõpetanuks võib õpilase või tema seadusliku esindaja kirjaliku avalduse alusel ja õppenõukogu otsusega pidada ning põhikooli lõputunnistuse anda õpilasele,

1) kellel on üks nõrk või puudulik eksamihinne või õppeaine viimane aastahinne;

2) kellel on kahes õppeaines kummaski üks nõrk või puudulik eksamihinne või õppeaine viimane aastahinne.

10.3. Haridusliku erivajadusega õpilasele, kellel käesolevas määruses sätestatud tingimustel kooli õppekavaga või nõustamiskomisjoni soovitusel individuaalse õppekavaga on vähendatud või asendatud käesolevas määruses sätestatud taotletavaid õpitulemusi, on lõpetamise aluseks kooli või individuaalses õppekavas määratud õpitulemuste saavutus. Haridusliku erivajadusega õpilasel on õigus sooritada põhikooli lõpueksamid eritingimustel vastavalt „Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse” § 30 lõike 2 alusel haridus- ja teadusministri määrusega kehtestatud lõpueksamite korraldamise tingimustele ja korrale.

10.4. Õpilane, kelle õppekeel ei ole eesti keel, kes asus kooli õppima viimase kuue õppeaasta jooksul, võib lõikes 1 nimetatud eesti keele eksami asemel sooritada eksami eesti keel teise keelena.

10.5. Varem välisriigis õppinud õpilane, kes on enne lõpueksamite toimumist Eestis põhikoolis õppinud kuni kolm järjestikust õppeaastat ning kellele on eesti keele õppimiseks koostatud individuaalne õppekava, võib eesti keele või eesti keele teise keelena eksami sooritada temale koostatud individuaalse õppekava põhjal ettevalmistatud koolieksamina. Koolieksami ettevalmistamisel ja hindamisel lähtutakse põhikooli riiklikus õppekavas §-des 20–22 sätestatust.

10.6. Põhikooli lõpetanuks peetakse eksterni, kes on sooritanud põhikooli lõpueksamid ning aineksamid nendes õppeainetes, milles tal puuduvad põhikooli lõputunnistusele kantavad hinded või milles tal ei ole tõendatud teadmisi ja oskusi varasemate õpi- ja töökogemuste arvestamise kaudu. Eksterni ei hinnata kehalises kasvatuses, käsitöös ja kodunduses ning

tehnoloogiaõpetuses. Koolid, kus rakendatakse mittestatsionaarset õppevormi, on kohustatud looma võimaluse kooli lõpetamiseks eksternina koolikohustusliku ea ületanud isikule, kes on esitanud koolile sellekohase kirjaliku taotluse hiljemalt jooksva õppeaasta 1. novembriks. Kooli lõpetamisel eksternina võimaldab kool lõpetajale juhendatud õppetegevust kokku vähemalt 15 arvestusliku õppetunni ulatuses. Muus osas toimub õppimine iseseisvalt.

11. Kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord

11.1. Ettepanekuid õppekava uuendamiseks ja täiendamiseks võivad teha ainesektsioonid, õpilasesindus, hoolekogu, juhtkond.

11.2. Ettepanekuid esitatakse õppeaasta vältel.

11.3. Muudatusettepanekud arutatakse läbi ja kiidetakse heaks õppenõukogus, õpilasesinduses ja hoolekogus.

11.4. Kooli õppekava ja selle muudatused kehtestab direktor.